

Obraćanje prvog zamjenika visokog predstavnika Lawrencea Butlera Centar za obuku za mirovne operacije, Sarajevo

Dame i gospodo,

Oficiri oružanih snaga BiH koji se nalaze u ovoj prostoriji su predvodnici transformacije koja će imati utjecaj na ovu zemlju i izvan trenutnih granica njenog vojnog establišmenta.

Vi ste značajan element u procesu koji Bosnu i Hercegovinu može odvesti na bolje mjesto. Taj proces se sada odvija mnogo brže i odlučnije nego što su to njegovi zagovornici a isto tako i protivnici smatrali mogućim prije dvije ili tri godine.

To je proces reformi u ključnim oblastima, među kojim su privreda, vojska i policija tri ključne reforme u 2005. godini, koji se iskristalizirao u nastojanjima BiH da bude prihvaćena kao učesnica u programu NATO-a Partnerstvo za mir i da otpočne pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom.

Samo prisustvo ove grupe dokazuje činjenicu da ovaj proces reforme može polučiti opipljive rezultate, dokazuje činjenicu da cilj reforme nije samo *donošenje* zakona i precrtavanje ispunjenih zahtjeva NATO-a ili Evropske komisije; cilj reforme je *implementacija* zakona i osiguravanje stvarne koristi za građane.

Ne radi se, na primjer, o tome da se izmijeni organizacija poreskog ureda samo radi izmjene; tu se radi o reorganizaciji fiskalnog sistema kako bi on bolje funkcionirao za dobrobit građana ove zemlje.

Tu se ne radi o eksperimentisanju sa lancem komandovanja u oružanim snagama, nego o uspostavljanju modernog, prihvatljivog i efikasnog lanca komandovanja u oružanim snagama koji će im omogućiti da obavljaju svoju primarnu zadaću, a to je zaštita građana BiH.

Učešće u Partnerstvu za mir će biti dobrodošao *nusproizvod* tih napora (i, naravno, jači angažman BiH sa NATO-m, koji će konačno završiti punopravnim članstvom, će stvoriti bedem protiv svakog povratka na nasilje iz nedavne prošlosti).

Reforme imaju razloge a mi bismo te razloge trebali staviti u prvi plan.

Osnovni princip je taj: reforme će živote građana učiniti *boljim*; reforme će živote građana učiniti *sigurnijim*.

Primjer za ovo je razvijanje bh. kapaciteta za mirovne operacije. To je znak da BiH počinje da poprima vojni status koji je odgovarajući za modernu demokraciju. Istovremeno, ovaj projekt odražava sve veću institucionalnu podršku tom vojnom statusu.

BiH će u Irak poslati vod za uništavanje neeksploziviranih sredstava. Ta jedinica, koju predvode vaše kolege, će služiti u jednoj od najzahtjevnijih operativnih sredina u svijetu. Pripreme su bile duge i temeljite. Oficiri i vojnici u tom vodu su dokazali svoju sposobnost da mogu raditi kao jedna povezana i efikasna jedinica koja će svoje profesionalne dužnosti obaviti pod najizazovnijim okolnostima. Ovo dokazuje činjenicu da:

- Bh. vojnici *mogu* djelovati prema najvišim profesionalnim standardima

· Bh. vojnici *mogu* djelovati pod **zajedničkim** lancem komandovanja

· Bh. organi vlasti *mogu* osigurati neophodnu financijsku i administrativnu podršku za efikasno učešće u međunarodnim operacijama.

To isto tako pokazuje da BiH izlazi iz traume konflikta, kako u psihološkom tako i u organizacionom smislu. Činjenica da vi uspijevate zajedno u svom vojnom zadatku pokazuje da građani BiH u mnoštvu drugih profesija mogu uraditi isto.

Ako pratimo debatu o reformi u oblasti odbrane, vidimo da često postoji tendencija da se politika stavi ispred prakse.

Zastave i uniforme i administracija su istaknuti zajedno kao ključna pitanja.

Međutim, to nisu ključna pitanja.

Ključno pitanje je kako oružanim snagama osigurati resurse koji su im neophodni da bi obavljali svoj posao, a taj posao je održavanje sigurnosni građana ove zemlje.

Reforma odbrane će BiH dati najefikasnije oružane snage koje ona može imati u kontekstu reorganizacije i odgovarajućih financijskih izdataka.

Do sada su građani plaćali isuviše mnogo za isuviše veliki broj vojnika koji mogu uraditi tako malo – tu ne postoji ništa što služi interesima građana.

Ne moramo predaleko ići u sagledavanju da bismo pronašli praktične razloge za uspostavu modernih, ekonomičnih oružanih snaga – a vi ste najistaknutiji primjer opipljive koristi koju ovaj proces može polučiti.

Međutim, kao što vam je svima dobro poznato, za stvaranje bh. kapaciteta za mirovne operacije je trebalo dosta vremena a on je još uvijek na skromnom nivou.

Da li ovo odražava – u negativnom smislu – sposobnost BiH da ispuni svoje vlastite zahtjeve kao moderna demokracija?

Ne, zbog toga što je to mali početak ka temeljitom i dalekosežnom procesu.

Ne, i zbog toga što, mada kapacitet prve jedinice koja se treba rasporediti u Irak može izgledati skroman, ona djeluje u ključnoj oblasti.

Mirovne operacije nisu artikl u specijaliziranoj trgovini, nešto čime se zemlje mogu pozabaviti kada su spremne za to.

Kako su se učestalost i obim humanitarnih intervencija eksponencijalno povećali u posljednjoj dekadi, tako je i kapacitet zemalja za učešće u ovim intervencijama postao grub ali široko rasprostranjen barometar za diplomatski domet jedne zemlje. Bh. kapacitet za učešće sa sposobnim, dobro pripremljenim oficirima i vojnicima u mirovnim operacijama će, stoga, direktno i pozitivno utjecati na njen diplomatski domet. Vaš uspjeh će povećati kredibilitet i međunarodnu efikasnost vaše zemlje.

Trebao bih naglasiti da administrativna kompleksnost predstavlja izazov gdje god da idete – to nije samo nešto što izaziva smetnje BiH, mada prevelik stepen delegiranja ovlasti u ovoj zemlji očito nije uradio ništa da *umanji* administrativnu kompleksnost koja prati ponekada prilično izravne zadatke.

U SAD postoji izreka “Purple Suiter/svestrani vojnik” koja mnogima od vas može biti poznata. Ona ukazuje na onaj sretan splet okolnosti u kojem razni rodovi oružanih snaga rade *zajedno* da bi osigurali zajednički cilj, a to je obezbjeđenje sigurnosti SAD-a i njenih građana. Ponekada je teško postići ovaj operativni sklad i to ne zbog različitog političkog programa ili prekinutog lanca komandovanja, ili čak zbog različitih stavova prema zemlji. To je zbog kompleksnosti i kontradikcija koje su prirođeni dio svakog velikog

administrativnog aparata.

Ne bismo trebali zaboraviti da je reforma odbrane u BiH administrativni kao i politički izazov – a birokracija ima načine da se odupre reformi i načine da se ukorijeni bez obzira na svrhu u koju je prvobitno uspostavljena.

Smatram da možemo biti uvjereni da je ovaj kurs za komandni kadar dragocjen proizvod dobre administracije, prije nego žrtva loše administracije. Ovo nije najmanje važno zbog toga što je cilj kursa jasan i može se postići. Cilj je pružiti praktičnu obuku komandnim oficirima koji će biti pozvani da tu obuku pretoče u praksu u najzahtjevnijim međunarodnim sredinama. Vi ste odabrani zato što posjedujete sposobnosti da ispunite te zahtjeve, kao i da predstavljate BiH i njene oružane snage u stranim zemljama.

Imate snažne poticaje za uspjeh a ovaj kurs će omogućiti sticanje oruđa koji će taj uspjeh učiniti izglednijim. Također će vas pripremiti za daljnje međunarodne razmjene i vježbe u obrazovnom kontekstu.

Pripremate se za učešće u multinacionalnim operacijama (koje nisu rat) pod komandom UN-a, NATO-a ili Evropske unije, i kao takvi, djelujete u vojnom kontekstu koji će biti poznat svakom aktivnom oficiru u zapadnoj Evropi ili Sjevernoj Americi. Ovo nije jednostavno obuka za mirovne operacije – to je priprema za učestvovanje u krovnoj vojnoj strukturi koja će povećati sigurnost svih građana BiH.

Pripremate se da uzmete učešće u operacijama koje su znatno sofisticiranije i kompleksnije nego što je to mogao biti slučaj čak i prije deset godina – prvo, vojna tehnologija, od oružja do signala, je doživjela dramatičan porast; drugo, snage koje obuhvataju više od dvanaest zemalja su sada prije pravilo a ne izuzetak. A ove operacije obuhvataju mnogo više od, na primjer, dostavljanja humanitarne pomoći ugroženim narodima. Mirovne operacije se sada redovno kreću od

održavanja sigurnog okruženja do rekonstrukcije infrastrukture i izgradnje države.

Ovo je ogroman zadatak i učestvovanje u tom zadatku nije nešto što se može olako uzeti. Stoga bih htio da se zahvalim brigadnom generalu Henning Larsenu, pukovniku Philipu Lillimanu i osoblju Centra za mirovne operacije za rad koji ovdje obavljaju zato što taj rad omogućava bh. oficirima da steknu upravo one vještine koje su im potrebne da bi efikasno radili u jednoj od najznačajnijih oblasti u sklopu međunarodnih aktivnosti svake zemlje. Želio bih se također zahvaliti ovdje prisutnim bh. oficirima na vašoj predanosti zadatku u cilju sticanja prijeko potrebnih vještina i zbog toga što predstavljate svijetlu budućnost za ovu zemlju i njenu vojnu komponentu.

Hvala vam.